

חוט של חסד

בנין הישיבה הקדושה בירושלים

תזריע מצורע

בע"ה • הגליון לכל בית יהודי • בנשיאות הרה"צ שלום ארוש שליט"א • פרשת: תזריע מצורע

לפי ימנה בת אסתר ז"ל
לפי"נ אתי ז"ל בת סוזן ריי"צ

גליון: 117

25\04\2009

באייר תשס"ט

מכוונים ומודים

מאמר זה נמשך לבאר את הברכות בתפלת השמונה-עשרה, כשהן מוארות באור ההודאה. ונמשך ממקום שפסקנו בו בעלון שלפני הקודם.

סלה לנו אבינו כי חטאנו וכו' מחל וכו' כי פשענו וכו': בברכה זו צריכים לכוון שאנחנו מבקשים סליחה מה' יתברך על כפיות הטובה שלנו, על שאנחנו לא אומרים מספיק תודה, וכל שכן על מה שלא אומרים בכלל. ובאמת, למרות שישנם הרבה דברים לבקש עליהם סליחה, אך על מה שלא אומרים מספיק תודה, על זה בעיקר צריכים לבקש סליחה. כי כפיות הטובה היא שורש כל הרע שיש בעולם ושורש כל העברות שאנחנו עושים, ונמצא שכאשר אנחנו מכוונים בתפלה, שישלח לנו ה' על חסרון הכרת הטוב וההודאה, בזה אנחנו עושים תשובה על השורש של כל חטאינו הנוספים.

ראה נא בעינינו וריבה וכו' וגאלנו גאולה וכו': ישנן שתי אפשרויות לכוון במלה "בעינינו" – אפשרות אחת, היא לכוון על העניות שלנו, והשנייה, על דרך הדרש, היא לכוון לשלשן עיניו, ודרך אגב, כאן צריכים לשים לב לכך במיוחד, כי רבים טועים ונבטאים את המלה כך: "עינינו", מלשון עיניים, שזו טעות, הן בדרך שהם הוגים את המלה והן בפירוש שלה, כי ההיגוי הנכון הוא "עֵינֵינו", והפירוש הפשוט הוא: מלשון עוני, שיראה הבורא את חסרוננו, או על דרך הדרש, מלשון עינוי, שיראה את הצער והעיניים שלנו בגוף נפש ויגאל אותנו.

ומה הם העוני והעיניו העיקריים? אלו המחשבות של כפיות הטובה והבכיינות, וראיית החיים באופן שלילי, שזהו גם עוני נורא בדעת, וגם עינוי וסבל שאין כדוגמתם. כי כל הצער שיש לבני אדם, נובע ממדת הבכיינות שלהם, שגורמת להם לצייר את כל חייהם בצבעים קודרים, ומרגישים שיש רע בעולם, וממשיכים על עצמם עוד ועוד דברים עד שקשה מאוד למצוא מוצא מן הסבך, והכל מתחיל ממדת הבכיינות. כל אלו שמרגישים שיש להם צרות צריכים לדעת, שאם הם יתחזקו להתבונן קודם כל, על כל הטובות שבחיייהם ולהודות עליהם, אז יוושעו גם מאותם דברים שקשים להם, וכמו שבארנו במאמרים קודמים על הדרך לפעול ישועות, שהיא קודם כל לשכוח מהצרה ולהודות על הטובות, ואחר כך להודות גם על הצרה, ורק אחרי כן לעשות תשובה ולבקש ישועה.

וזה מה שאומרים בהמשך הברכה "ורובה ריבנו" – אנחנו מבקשים מה' שהוא יריב בשבילנו עם אותם מחשבות רעות של כפיות טובה ובכיינות, ואז ממילא "וגאלנו גאולה שלמה" – תוכל לבוא הגאולה. ולשם מה תבוא הגאולה? גם זה, אך ורק "למען שמך", שפירושו למען שידו לשמו יתברך, כמו שביארנו במאמר הקודם על כוונות התפלה, שבכל מקום שנאמר "למען שמו" וכד', פירושו, למען שידו ויהללו לשמו יתברך.

רפאנו ה' ונרפא הושיענו וכו': כאן צריכים לכוון בעיקר על רפואת הנפש, שממנה נובעים כל שאר החוליים. ועיקר חולי הנפש היא מדת העצבות והבכיינות, ועל זה אנחנו מבקשים רפואה, שה' ירפא אותנו מהחולי הרע הזה של כפיות הטובה, ומהגאוה, ומהיצר הרע להתלונן ולהתבכיין תמיד. ועל ידי כוונה זו בודאי ימשך על האדם גם רפואה בגשמיות. כי רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב כתב בליקוטי מוהר"ן תנינא, תורה כד', שכל המחלות כולן, באות מקלקול השמחה.

וזה מה שאנחנו שונים וכופלים: "הושיענו וניוושע" – שתחילה יושיע אותנו ממדת הבכיינות, שאז בודאי ניוושע ישועה

שלמה מכל המחלות, כי אם ה' יושיע אותנו רק מהחולי עצמו, בלי שיושיע אותנו מדת הבכיינות, זו לא ישועה שלמה, מאחר וכל זמן שהאדם לא עקר מעצמו את מדת הבכיינות, הוא ימשיך על עצמו עוד יסורים ר"ל.

וזה מה שאנחנו מוסיפים: "כי תהילתנו אתה", שאנחנו מבקשים את עיקר הישועה ממדת כפיות הטובה, שהרי "תהילתנו אתה" – כי אנחנו רוצים להודות לך ה', ואם לא תושיע אותנו ממדת הבכיינות איך נהלל אותך? אפילו תרפא אותנו מכל המחלות בעולם, כל זמן שנשארו עם חולי הנפש של כפיות הטובה, הרי לא נדע להודות על ישועותיך. לכן העיקר שאנחנו מבקשים ישועה היא ממדת הבכיינות, ואז על ידי השמחה וההודאה, ממילא גם תמשך לנו רפואה בגשמיות, וזה ההמשך שלך הברכה: "והעלה ארוכה ורפואה כו" – זו כבר התוצאה של הישועה ממדת הבכיינות.

ברך עלינו וכו' את השנה וכו' ושבענו מטובה וכו': אנחנו מבקשים מה' שנזכה לשבוע מטובה של הארץ, שפירושו שנקבל חיות ושובע מהחיות אלוקות שיש במזון, מהניצוצות והאותיות, כמו שמבואר בהרבה ספרי קודש, ומובא בליקוטי מוהר"ן, שיש מי שזוכה לקבל חיות מהאותיות שבמאכל בלבד, בלי שום גשמיות, וזה פירוש: "ושבענו מטובה" – מהאלוהות שבה.

וכן אפשר לכוון, שנזכה לשבוע מהטובה של ה' אלינו, שאנחנו רואים בשפע שה' שולח לנו, שנזכה לה' על כל דבר שאנחנו אוכלים, ונאמין שכל השפע הוא ממנו יתברך ברחמים, על ידי זה נזכה לשבוע מהטובה של ה', ולא מגשמיות המאכל, וזה: ושבענו מטובה – מהטוב שבה, שזה ההשגחה שאנחנו רואים בשפע שבידינו.

תקע בשופר להרדתנו וכו': עיקר הגלות היא חסרון אמונה, ועיקר האמונה היא האמונה שהכל לטובה, ואנחנו מבקשים שנזכה להיות בני חורין ממדת הבכיינות והעצבות, שהם בחינת גלות השכינה שהיא שמחתן של ישראל, וההפך – השמחה היא עולם החירות, כמו שכתוב: בשמחה תצאו, ולכן על ידי השמחה זוכים לקבץ את כל ניצוצות הקדושה, ולהעלות את הקדושה מבין הקליפות, כמובא בליקוטי מוהר"ן, בתורה כד', וזה: "שש נס לקבץ גלויותינו", שעל ידי שמודים על הנסים, על ידי זה מקבצים כל הקדושה מהגלות.

השיבה שופטנו כבראשונה ויועצנו וכו': כאן אנחנו מבקשים לזכות לתיקון המשפט, שהוא נעשה בעיקר על ידי הודאה, כמו שכתבנו באריכות בספר "בשדי-יער", וכן בספר "בגן האמונה" וכן בספר "בגן החכמה". כי עיקר קלקול המשפט הוא על ידי שהאדם אינו מאמין שצדיק ה' וישרים משפטי, וחושב שה' מתנהג איתו שלא כהוגן ח"ו, ועל ידי זה יש לו תלונות על ה' ח"ו. אבל כשמתחזק להודות על הכל, גם על מה שקשה לו, על ידי זה חוזר לאמונה שבודאי הכל לטובה, וכל מה שה' עושה עמו, הכל לטובתו הנצחית, שבביל לכוון אותו לשליחות שלו ולהעלות אותו למסלול של חייו.

וזה: **ויועצנו בכתחילה** – שעיקר תיקון המשפט הוא על ידי שמקבלים את עצות הצדיקים, שעל ידי זה נתקן באדם אמת, ועל ידי אמת זוכה לאמונה, כמובא בדברי רבינו הקדוש, בתורה ז'. וכן הוא מה שכתוב רבי נתן, הבאנו דבריו בהרבה מאמרים: כי באמת אם היו הכל שומעים לקול צדיקי אמת ללכת בדרך זה לאמין תמיד בה' יתברך שהכל לטובה ולתן

שבח והודיה תמיד לה' יתברך בין בטיבו בין בעקו כמו שכתוב: בה' אהלל דבר באלוקים אהלל דבר, בודאי היו מתבטלים כל הצרות וכל הגלויות לגמרי וכבר היתה גאולה שלמה!

לכן על ידי "ויועצנו בכתחילה", זוכים תכף ל"זהסר ממנו יגון ואנחה", שזוכים שיסורו היגון והאנחה, שבאים מקלקול המשפט שזה כפיות הטובה וחסרון באמונה והודאה, ועל ידי שעוקרים את מדת הבכיינות ממילא מתקיים גם "ומלך עלינו מהרה אתה לבדך, בחסד וברחמים". וכאן בנוסח "ספרד", אומרים "וצדקנו בצדק ובמשפט", כלומר שמבקשים מה' שיצדיק אותנו במשפט, אחרת מי יוכל לעמוד בו? הרי נאמר "כי לא יצדק לפניך כל חי", וזה "וצדקנו בצדק ובמשפט" – שה' יצדיק אותנו ויוציא לאור משפטנו ויגאלנו.

למינים וכו': אל תהיי תקווה וכו': כל הכופרים והלא מאמינים, הם פשוט כפויי טובה, שלא מבחינים בטובות ובחסדים שה' עושה אתם בכל רגע ורגע, שמחיה אותם ומשפיע להם שפע, גם כשאיןם עושים רצונו. ועל זה אנחנו מבקשים, שה' יכלה ויאבד את כל כפויי הטובה שהם מחריבי העולם, וישארו רק אותם שיש להם הכרת הטוב, שהם בונים את העולם. כי זו משוואה פשוטה: ה' מחיה אותך, מקיים אותך, מטיב אתך ועוד ועוד, ואתה כופר בטובתו, עד כדי כך שאתה כופר בו מכל וכל? אם כן, תמות ולא תחיה!

על הצדיקים ועל החסידים וכו': יהמו נא רחמיך וכו' ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת וכו': לכל הבוטחים בשמך – כבר הזכרנו שכל מקום שנאמר "שמך", היינו להודות ולהלל לשמו, וכאן אנחנו לומדים, שמי שהולך עם הודאה בודאי יש לו בטחון. כי מאחר ומודה על הכל ומאמין שהכל לטובה, אם כן לא שייך אצלו דאגה. כי דאגה היא רק כשחושב שיהיה משהו רע, אבל כשמאמין ויודע, שמה שיהיה, זה רק לטובה, על מה ידאג?

ושים חלקנו עמם – אנחנו מבקשים שנזכה גם אנחנו ללכת עם תודה והודאה כמו כל הצדיקים שבוטחים בה' באמת.

ולעולם לא נבוש כי בך בטחנו – מי שהולך עם הודאה, הוא לעולם לא יבוש ויראה רק ישועות.

ועל חסדך הגדול באמת ובתמים נשענו – מי שהולך עם הודאה הוא באמת נשען על חסדו של הבורא ולא תולה בשום גורם וסבה, כי הוא רואה את החסד בכל דבר, ולא נופל לשום כוחי ועוצם ידי.

ולירושלים עירך ברחמים תשוב: כבר למדנו כמה פעמים, שכאשר האדם הוא כפוי טובה ובכין, אזי זה מעורר עליו כעס גדול משמים. לכן, מה שאנחנו מבקשים שה' ישוב לירושלים ברחמים, פירושו שאנחנו נלך עם תודה והודאה, שעל ידי זה בודאי ישוב ה' לירושלים, ברחמים גדולים.

אי"ה בשבוע הבא נמשיך מברכת "צמח דוד" ונסיים את כוונות התפלה, ובינתים כל אחד ישתדל לכוון כל מלה בתפלה עם האור של ההודאה, עם מה שכבר למדנו, וגם יוסיף מדעתו, וכבר יראה בעצמו את ההבדל בתפלתו. תודה רבה לה' על האור של ההודאה שהאיר לנו, ויהי רצון שימשיך האור הזה ולא יפסק עד לגאולה השלמה בקרוב בימינו אמן ואמן.

בברכת שבת שלום ומבורך

לכל בית ישראל

elise

ר' מנחם מענדל פויערפסק זצ"ל
לאורם נלך עמ' 4

לראות את מעלת חברינו
בנתיבי הפרשה עמ' 3

חוזרים ללימודים
חנן לנער עמ' 2

גליון
השבת

פרשת חזריע

"...אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיךָ וְיִלְדָה זָכָר...." (ויקרא י"ב ב')

מובא במדרש על הפסוק "אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיךָ וְיִלְדָה זָכָר...." וכו' "א"ר שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר בהמה חיה ועוף, כך תורתו נאמרה אחר בהמה חיה ועוף" (אחר פר' שמיני שבו נאמר תורת חיה ועוף). ויתכן לפרש בס"ד את דברי ר' שמלאי כך: שעל האדם לדעת שכמו שהקדוש ב"ה יצר את האדם בסוף הבריאה בכדי שלא יתגאה על שום בריה, כך על האדם לדעת ש"תורתו" היינו לימוד תורתו, חייבת להיות אחר בהמה חיה ועוף, היינו לאחר שיסיר מעליו את התאוות הבהמיות שהם: גאווה, קנאה, ותחרות, (נתיבות דעת)

"נָגַע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן" (ויקרא י"ב ט)

"נָגַע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם" כאשר האדם עובר חלילה עבירה ופוגם במעשיו אזי מיד "וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן" מיד הצדיק מרגיש בכך כמו שאדם מרגיש כאב באחד מאיבריו, כך מרגיש הצדיק בחטא עם ישראל - כי בצדיק נכללים כל נשמות ישראל, ובכוחו לתקן חטאתם ולהורותם דרך תשובה.

פרשת מצורע

עין טובה בעצמך!!!

"... וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בְּבִיתִי" (ויקרא י"ד לה)

ופירש רש"י אפילו תלמיד חכם שיודע שהוא נָגַע ודאי לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי אלא, - "כִּנְגַע נִרְאָה לִי בְּבִיתִי". והנה ידוע שנגעי הבתים באים על צרות העין - על שאינו מכניס אורחים לביתו או שאינו רוצה להשאל את כליו, ועכשיו מוציא הוא את כליו לבחון מידה כנגד מידה. ולכאורה צריך להבין מה דקדקה התורה בלשונה ללמדנו שלא יוציא בפיו ויפסוק שיש לו נגע בבית והרי הוא תלמיד חכם ומבין שכן היא האמת?

אלא, מכאן ניתן ללמוד יסוד גדול, שאפילו אם ברור לאדם שיש בו מידה רעה מסוימת אל לו להישר מכך וליפול לעצבות, אלא עליו לדעת לחפש בעצמו את הטוב שבו ושלא יהיה לו צרות עין בעצמו, כי ברגע שאדם פוסק על עצמו שהוא רע וכו' אזי קשה מאד לתקן את מצבו, משום כך באה התורה והדגשה "כִּנְגַע" אני לא פוסק על עצמי שום רע ואני גם לא קובע עובדה, אני רק ממר מה עלי לעשות בכדי לתקן ולשפר את מעשי, כי אמנם הנגע בא על צרות עין

כלפי אחרים אבל קודם כל התורה מלמדת אותך שלא יהיה לך צרות עין על עצמך ותחפש בעצמך נקודות טובות להתחזק בהם, כי בחיזוק הטוב הרע יפול מאיליו, וזה מה שכתוב "וְהִגִּיד לַכֹּהֵן" על ידי שהוא יהיה מקורב לכהן שהוא הצדיק אזי הצדיק ימצא בו נקודות טובות ויאיר בו אותם ולכן זה רק "כנגע" ולא נגע ממש ואזי יוכל לתקן עצמו (נתיבות דעת)

פירקי אבות פ"ב

בשבת זו נלמד בפרקי אבות (א-פ) מובא במשנה יג' "רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, הָיִי זָהִיר בְּקִרְיָאֵת שְׁמַע (וּבִתְפִּלָּה). וְלִשְׁאֵלָתָהּ מִתְפַּלֵּל, אֶל תַּעֲשֵׁ תְפִלָּתְךָ קָבֵעַ, אֶלֶּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, ...וְאַל תְּהִי רָשָׁע בְּפִנֵּי עַצְמְךָ" וקשה מה בין תחילת המשנה לסיומה? אלא התנא ביקש להשמיענו כי ישנם שני סוגי אנשים אחד מתפלל וחושב שמגיע לו בבחינת תפילת קבע זו היא גאווה, והשני זו ענוה פסולה שאומר הרי אני רשע ומה לי להתפלל והרי אין תפילתי תשמע, על זה אומר התנא: "וְאַל תְּהִי רָשָׁע בְּפִנֵּי עַצְמְךָ" אלא תאמין בעצמך שתפילתך נשמעת תמיד לפניו יתברך (נתיבות לב)

אהבת חנם

נמצאים אנו בימי ספירת העומר הקדושים שבו מוזכרים אנו לתקן מה שהיו בדורות של רבי עקיבא, ועקב העוון החמור שהיה באותו דור קצף הקב"ה עלינו, ונלקחו מאיתנו 24000 תלמידי רבי עקיבא. מובא בגמרא (יומא ט'), מקדש ראשון מפני מה הרב? מפני שלושה דברים שהיו בו, עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים, אבל מקדש שני שהיו עוסקים בתורה ומצות וגמילות חסדים מפני מה הרב, מפני שנאת חנם שהייתה בו, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלוש עבירות החמורות.

והנה אנו מתפללים בכל יום שיבנה בית המקדש, ומצפים אנו על זה בכל יום, ואין אנו מתבוננים על עיקר העינינו של בנין בית המקדש. ומה אם היה בכוח העוון המר הזה של שנאת חנם להחריב את בית מקדשנו אע"פ שהיו אצלם תורה וגמ"ח, כל שכן וכל שכן שיש בכוחו לגרום שלא יבנה בימינו, אם לא נחזק את עצמנו בכל כוחנו לסדר מעין זה ולהעביר את השנאה הטמונה בלבנו. שבעונותינו הרבים נתרבה העוון הזה בכל עבר ופינה, בין בעיירות גדולות ובין בעיירות קטנות, ואם לא נתבונן לתקן את אשר קלקלנו, אז נהיה ח"ו נמקים בגולה. ועוד נהיה נתבעים על כבוד שמים שנתבזה על ידינו במשך גלותנו המרה.

ועוון זה חמור משאר עוונות משום שבכל העבירות אינו מצוי אצל אדם שיעבור עליהן בכל רגע ורגע, אבל בעוון זה של שנאת חנם עובר האדם בכל רגע ורגע בזמן שמתעוררת שנאה בלבו, ולפעמים עומדת השנאה אצלו חודש או שנה ויותר, ונתכפלו הלאוין עד אין שיעור.

(ספר אהבת ישראל - פרק ב להפחית חיים)

חזון לאור | הרב יצחק. א. מחנך בת"ת "שלוש בניין"

יצורים שחשוב לזכור את החזרה ללימודים

חזרה לשגרה

כולנו ב"ה כבר חזרנו ללימודים והספקנו כבר לטעום את חוויות בית הספר. החזרה לביה"ס ולגני הילדים מסמלת חזרה לשגרה ויש צורך להזכיר למשפחה ובעיקר לילדים - שב"ה הבית עובר שינוי מסוים וחוזר לקדמותו. המעבר מאווירה חופשית הנהוגה בזמני חופשות, לאווירה מוקפדת יותר אינו כ"כ קל לילדים. ומה שאינו קל לילדים, מן הסתם אינו קל גם להורים. חשוב לזכור שלא מדובר במילים בעלמא, אלא ממש בשינוי מהותי אצל הילד.

עלינו לשים לב ולזכור דבר נוסף - כל שינוי, ככל שהוא חד מדי, כך הוא יהיה קשה יותר לילד. וככל שהשינוי יהיה הדרגתי יותר, היכולת של הילד להסתגל לשינוי תהיה טובה יותר. ההכנה הטובה ביותר, נעשית ע"י שיחה ודיבור על השינוי הצפוי תוך כדי עשייה ופעילות בנושא.

איך ניתן לעזור לילדים להתמודד עם החזרה לשגרת ביה"ס?

שיחה עם הילד על החזרה לביה"ס: חשוב לשוחח עם הילד על החזרה לביה"ס ועל ההשלכות שלה לגבי חיי היום יום שלו. למשל, לדבר איתו על השוני בין החופש לבין ביה"ס. אפשר לשוחח על זמני השינה שצריכים להשתנות, על הפסקת הפעילויות שהיו בזמני החופש, על קביעת סדר יום חדש המותאם למטלות הלימודיות וכדו' בגיל הרך מומלץ לקחת דף, לחלק לשניים ולצייר ביחד עם הילד, דברים שקשורים לביה"ס ודברים שקשורים לחופש. למשל: אפשר לצייר שעון - ולהסביר לילד שבזמני החופשה יכולנו לקום קצת מאוחר כי לא מיהרנו לשום מקום, שהרי נשארו בבית או יצאנו לשחק בגינה. אבל בזמני הלימודים צריך לקום מוקדם, להספיק הרבה דברים בבוקר ולהזדרז להגיע לגן. חשוב לשאול אותו למה יתגעגע או לא, מה ישמח או יעצב אותו כשיחזור לביה"ס. שיחה בנושאי רגשות מועילה מאוד לפתח בילד צדדים רגשיים חיוביים שהרי תוך כדי שיחה אנו יכולים

יפגוש אותם.

הבאת הפץ לביה"ס: לילד שעדיין קשה ההסתגלות, אפשר להציע לבחור חפץ או משחק אהוב שאותו יוכל לקחת לביה"ס. המטרה היא גם להביא משהו מוכר שמזכיר את הבית ונותן תחושה טובה, וגם מספק לו אמצעי לשבור את הקרח ולהתחיל משחק ומפגש עם חבר. הצגת החפץ לחברים עוזרת לשבור את המבוכה ולהפיג את החששות הראשונים ביצירת הקשר.

טכס הפרידה: הפרידה בבוקר מאוד חשובה לילד ולכן חשוב להגיד לילד שלום, לא להיעלם, להישאר רגוע ומרגיע, לא לנסות להתעלם מבכי הילד או למונוע אותו. חשוב שהילד יידע שהרגשות שלו הם לגיטימיים. בגילאי הגן, הבכי עדיין מראה שהילד קשור להורה. חשוב גם לחבר את הילד עם חבר או עם המורה בביתה, לפני הפרידה. זאת, על מנת לא לתת לו תחושה שהוא נשאר לבד.

תפילה אישית: חשוב לחבר עם הילד תפילה אישית המותאמת לשפתו ורמתו, בה נציין את כל הקשיים שמרגיש הילד בבית הספר, כל יום נשתדל להתפלל אותה ובע"ה נראה תוצאות.

לסיכום: החזרה לביה"ס היא גם פרידה מן הבית ומן ההורים, והיא גם חזרה למסגרת יותר מוקפדת. החזרה לביה"ס מעוררת התרגשות רבה הן אצל הילד והן אצל המשפחה. ההתרגשות בנויה גם מן הקושי להיפרד וגם מן הקושי בשינויים. למרות שחלק מן הילדים חוזרים לביה"ס שהוא מוכר, זו עדיין פרידה משיגרה אחרת שהייתה ושהייה רבה יותר עם ההורים. (זכרו שעבור ילד אפילו 3 שבועות זה המון זמן). כל שינוי תובע מן הילד להשקיע יותר אנרגיה ולהתאים את עצמו לכללים ולמצב החדש. לכן, יש לצפות שהילד לא יחזור עם "שירה בלב" בשבוע הראשון. אל תיבהלו! עבור הילדים, החזרה מן החופשה דומה לחוויה של המבוגר שחוזר מחופשה בחו"ל הישר ללחץ של העבודה. גם לנו הנוחיה היא לא תמיד רכה. אז תנו לילד זמן, תכינו אותו ואת עצמכם בתפילות ומעשים וזכרו שעבורו זו כמעט כמו התחלה חדשה. *

לראות את מעלת זכרנו

"ישראל הקב"ה והתורה אחד הם"

אוי להתבונן מדוע החמירה התורה כל כך בעונשו של המצורע, עד כדי כך שעליו לצאת אל מחוץ למחנה? ועוד יש להבין את הכתוב במשלי: "נִנְגָן מִפְּרִיד אֱלֹף" הנרגן הוא המצורע, ואלוף הוא אלופו של עולם הקב"ה, ולכאורה מה מיוחד במצורע שהוא נקרא שהוא מפריד את הקב"ה על ידי מעשיו והרי ידוע שכל עבירה שהאדם עובר הרי הוא דוחק את השכינה? ועוד יש לדון בכפרתו של המצורע, שהרי מובא בגמרא (פסחים נט.) שקרבן עולה של מצורע קודמת לקרבן החטאת שלו, ולכאורה היה ראוי שיביא קודם את חטאתו ורק לאחר מכן את עולתו כמו שאר המקומות שיש בהם גם עולה וגם חטאת שהדין הוא שהחטאת קודמת לעולה וזה משום שקודם יסיר את חטאו ואחר כך יביא עולה לרצון. וא"כ מדוע במצורע אין ההקדמה כסדר האמור?

אלא מכוח שאלות אלו ניתן לראות יסוד גדול, כי הרי חז"ל דרשו את המילה "מצורע" בנטריקון של שני מילים: "מוצא - רע" פירושו שהמצורע הוא אדם שמחפש רועה בחבירו רק את הרע, ושורש דיבורו הרע על חבירו מגיע מכוח מחשבתו שהוא רואה באחרים רע, רק הדבר נתגלה לחוץ על ידי דיבורו ואז ניתן להענישו. אך עיקר העונש הוא על שורש המחשבה הרעה שחשב על חבירו, ודון זו היא דרך גאוה וגאון לומר שהוא הטוב וכולם רעים, כמו שכתוב בתורה "וְרָאָה הִכָּהן אֶת הַנֶּגַע... וַיִּמָּרָא הַנֶּגַע עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשׁוֹר נֶגַע צָרַעַת הוּא" פירושו שמראה הנגע הוא הרבה יותר עמוק מהעור, היינו מן השפה ולחוץ היינו בדיבור אלא הוא עמוק היינו במחשבה שחשבנו פגומה, ואז וטמא אותו הכהן.

ומעתה מובן מדוע עליו לצאת אל מחוץ למחנה שהרי דעתו פגומה ועליו ליישב את דעתו ומשום כך עליו לצאת אל מחוץ למחנה כדי לבדוק בעצמו כמה הוא רחוק מלהיות איש כשר באמת וכל מחשבות האוון שחשב על הזולת הם רק רוח שטות וע"י כך ינקה את מחשבתו ויזכך את ליבו באמת.

וכן מובן מדוע המצורע נקרא מפריד את ה' יותר משאר חטאים, מכיון שאין הקב"ה דר עם מי שיש בו גאוה כמוכא בגמרא: "אמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המספר לשון הרע אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור יחדיו". שהרי מובא במשנה (אבות דר' נתן פ"ט): "ר"ש בן אלעזר אומר אף על מספרי לה"ג נגעים באים", וישנה עוד שיטה שנגעים באים על גסות הרוח, ובאמת אין ביניהם מחלוקת כלל, כי גסות הרוח היא אשר תביא את האדם לבטא בשפתיו את מחשבתו הרעה ושניהם לדבר אחד נתכוונו,

נמצא שעיקר חטאו הוא במחשבה ובלב יען אשר המצורע רק מוציא דיבור בלא מעשה, ובזה גם יובנו דברי הגמרא (פסחים נט.) שעולתו של מצורע קודמת לחטאתו, וזאת מכיוון שבחטא זה של המצורע, קרבן העולה שהיא תמיד באה לכפר על המחשבה, כאן היא העיקר ורק לאחר שהאדם תיקן ושב על העיקר אזי יוכל להשלים את תשובתו על דיבורו בקרבן החטאת 'מה שלא כן בשאר החטאים שיש בהם מעשה ולכן שם החטאת קודמת לעולה, ובאמת לאדם כזה אין תקנה אלא שישפיל את עצמו ולכן עיקר טהרתו היא על ידי הכהן גדול שהאדם צריך להבין שאין הוא טהור מעצמו אלא עליו לבא ולבטל את דעתו לדעת הצדיק שהוא הכהן כידוע. ומזה נתבונן לראות בחברנו רק את מעלתם ולא את חסרונם, ואדרבא נתקן קודם את עצמנו מכל רבב של גאות וגסות הרוח, ועל ידי זה השכינה הקדושה תשרה עמנו ונצליח בכל מעשה ידינו אכי"ר. *

ל ביתה של התופרת הירושלמית הגיעבשרות האיוב ונפלה עליה כרעם ביום בהיר. אם המשפחה הצעירה נפחה את נשמתה והחזירה אותה לבוראה, בהותירה אחריה את עולליה הקטנים - יתומים. קולות נהי ומספד בקעו מבית הנפטר. בעלה, בניה ובנותיה ביכו את מותה של אם המשפחה - אשת חיל טובת לב, שהלכה לעולמה בטרם עת. היא ודאי הלכה למנוחות אך אותם הותירה לאנחות...

את ביתם הדל פירנסה בימים כתיקונם בעמל כפיה בעבודות התפירה שנזדמנו לה מפעם לפעם, בימים של עוני ומחסור קשים ליהודי ירושלים. ועתה, עם מותה נשבר אפוא גם מטה לחמה של המשפחה.

על הצער העמוק בשל פטירתה של התופרת נוספה בעיה מעיקה. באותה העת שלט בירושלים מושל טורקי רשע ועריץ, שגזר על היהודים גזרות שונות ומשונות והטיל עליהם מיני מיסים ובכללם 'מס קבורה'. כל יהודי שביקש להביא את יקירו לקבורה נאלץ לשלם תחילה מס לקופת המושל ורק אח"כ הותר לקבור את מתו. בני המשפחה העניים של התופרת המנוחה התקשו לגייס את סכום המס וקבורת האם התעכבה.

השעות נקפו בזה אחר זה והכסף אין. משכך, הוחלט לערוך הלוויה קטנה, צנועה ושקטה, בניסיון להסתיר את הדבר מידיעת המושל. בכך, חשבו אולי לא יעלה המושל על ההלוויה המסתורית ולא יאלצו לשלם את המס.

משימה זו הייתה לא פשוטה כלל. מכיוון שביתו של המושל ניצב במקום אשר ממנו נשקפה הדרך העולה אל בית העלמין היהודי בהר הזיתים. שעות על גבי שעות היה המושל הטורקי יושב על גזזטרת ביתו, נח על כיסא נצרים מרופד ומשקיף באפס מעשה על הנעשה. אך אף על פי כן החליטו בני הבית להסתכן ויצאו לדרך בלאט.

באותה שעה שהה המושל בביתו. צעדיהם החרישיים של המלווים הגיעו לאוזניו. חיש מהר זינק אל הגזזטרה, ועיניו הקטנות והרעות לכדו קומץ יהודים המובילים את מתם לקבורה. הוא ידע בבטחה כי באותו יום לא הועלה לקופתו מס קבורה, והיה ברור לו כי מעשה 'רמייה' נעשה כאן לנגד עיניו.

עד מהרה הזעיק את אנשיו והורה להם לעצור את חבורת המלווים ה'נוכלים' ולהחזירה על עקבותיה עד אשר ישולם המס. משהגיעו שליחי המושל אל המשפחה עצרם

מלקבור את מתם. לא הועילו תחנוניהם של בני המשפחה כי עניים מרודים הם ואין לאל ידם לגייס את המס. בגסות ובבוטות גירשו שליחי המושל אותם ואת אנשי החברה קדישא, שנשאו את מיטת הנפטרת המבוזה והחזירום לביתם כלעומת שבאו.

באותה שעה ישב הרש"ש הקדוש בהיכל ישיבת המקובלים 'בית אל' וסביבו תלמידיו שומעי לקחו. לפתע נשמעו דפיקות נמרצות על הדלת, ולהיכל פנימה התפרצו

הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב ז"ל אמר להרב מטשעהרין: תאמין לי, אם הייתי יודע שהעולם ישמעו בקולי, אז הייתי צועק בקול גדול מסוף העולם ועד סופו, שכל מי שרוצה להיות איש כשר וצדיק ועובד השם באמת, יהיה זהיר וזהיר להתקרב להרב הקדוש רבי נחמן מברסלב, אך ידעתה נאמנה כי לא די לי שלא ישמעו בקולי, אף גם יתעורר על ידי זה מחלוקת גדול גם עלי. ואולי יש אחד שמהרהר אתי מכרה לשאת בענין זה (חיי מוהר"ן ש"ג).

משפחת האבלים, קודרים ועצובים. כשדמעות ניגרות על פניהם שטחו לפני הצדיק את צרתם.

לאחר שסיימו את דבריהם קם הרש"ש על רגליו ואמר לתלמידיו: "הבה נקיים מצוות הלוויית המת ונחלוק לנפטר, אישה כשרה וצדקה, כבוד אחרון". נוכח עיניהם המשתאות של האבלים ציווה הרש"ש על אנשי החברה קדישא לשאת את המיטה ולהביא את הנפטרת לקבורה כדת וכדין מבלי להתייחס למושל ולגזירת המס.

אם בתחילה התכוונו האבלים לקיים הלוויה שקטה וחפזה ולא עלה הדבר בידם הרי עתה הייתה הלוויה גדולה ובולטת לעין כל פי כמה וכמה. והרי מי רואה את הרש"ש הקדוש בעצמו יוצא ואינו יוצא אף הוא? וכך בראש המסע צעדו הרש"ש ותלמידיו, ואחריהם אנשי החברה קדישא ובני המשפחה. ההלוויה התנהלה לה לתומה במורד כפר השילוח -סילוואן באין מפריע.

כשהתקרב המסע לבית המושל, שפשף הלה את עיניו בתימהון. הוא התקשה להאמין למראה עיניו. היהודים החצופים מתעלמים מהחוק, מצפצפים על אזהרת אנשיו ואף חוזרים על פעולתם הנפשעת כשהם מתגברים במלווים נוספים?

כדי להיטיב לראות את הדברים התקרב המושל אל מעקה הברזל

שתחם את גזזטרת ביתו. חמתו בערה בו והוא שאל עצמו שוב ושוב אם עיניו אינן מתעתעות בו. המציאות הייתה ברורה כשמש בצהריים חמתו בערה בו להשחית והוא רתח מזעם כפי שמעולם לא רתח. המושל היה על סף אבדן עשתונות, ובתוך כך נעץ את ראשו בחזקה בין שניים ממוטות ברזל של המעקה. כשניסה להוציא את ראשו, לא הצליח. המושל נבהל. הוא חש כחיה לכודה והחל לזעוק לעזרה.

בינתיים חלפה השיירה על פניו בדרכה לקבורת הנפטרת בהר הזיתים. כעבור שעה קלה הסתיימה מסע ההלוויה והקבורה והמלווים שבו לבתיהם, מחישים צעדיהם, מחשש לתגובתם הצפויה של המושל ואנשיו.

רק הרש"ש ותלמידיו צעדו בנחת. בהתקרבם לבית המושל פנה הרש"ש לעבר הבית עצמו ונכנס בבטחה פנימה. תלמידיו המשתאים צעדו אחריו בדממה.

"קללת הרבי היהודי פגעה בי!", זעק המושל בבהלה בזמן בו התדפק הרש"ש על דלת ביתו. בני הבית שפתחו את הדלת הביטו בו בחרדת כבוד והובילוהו לגזזטרת הבית. המחזה היה מוזר ביותר: ראשו של המושל - שבימים כתיקונם הפיל חיתתו על כל יושבי העיר - היה לכוד במעקה הברזל בלי יכולת לחלצו משם; סביבו עמדו בני הבית וצווחו בהיסטריה; שני ערבים גברתנים ניסו לכופף לצדדים את שני מוטות הברזל העבים, אך ללא הצלחה נבצר מהם מלעוזרו כי יד ה' הייתה בדבר.

"התפלל עליי", התחנן המושל לרש"ש בקול בוכים.

"יהיה עליך לשלם על כך", ענה הרש"ש.

"ככל שתרצה אשלם!", זעק המושל.

"עליך לפטור אחת ולתמיד את היהודים ממס הקבורה", פסק הרש"ש. שתיקה השתררה במקום. פניו של המושל היו אדומות מכאב ומאמץ ובלית ברירה ואפסית כוחות ענה "בסדר".

וראה זה נס ופלא - בעודו מנסה, להפנות את ראשו לעבר הרש"ש ולהביט בו, השתחרר באחת ראשו הלכוד כאילו היה משוחרר כבר קודם לכן.

המושל עמד בהבטחתו והסיר את המס המחזיר מעל יהודי העיר. יהודי ירושלים נשמו לרוחה וזקפו את המאורע המשמח לזכותה של התופרת הענייה והצדקנית, לא פחות מאשר לכוחו של הצדיק והמקובל הרש"ש הקדוש- רבי שלום שרעבי זיע"א. *

הרה"ק ר' מנחם מענדל מויעטבסק זיע"א – הפרי הארץ

א' אייר

הרה"ק רבי מנחם מענדל מויעטבסק זיע"א נולד בעיר וויטבסק בשנת ת"צ (1730) בערך לאביו רבי משה שהיה ממקורביו של הבעל שם טוב, אודות יחסו לא נודע רבות, אך זאת ידענו שאביו היו מבני היכלא קדישא של הבעש"ט הק', ואף רבי מנחם מענדל זכה לבקר אצל הבעש"ט בביתו בהיותו כבן תשע.

התקרבותו לרביה"ק אור שבעת הימים הבעש"ט זיע"א היתה בזמן תפילת מנחה של ערב שב"ק, כשהבעש"ט המתין לר' מנחם מענדל הצעיר עד שיגיע כדי להתפלל, משהגיע ר' מנחם מענדל סיפר לו ה' עש"ט את כל אשר יקרהו בחייו ואף סיפר לו כי עתיד הוא לגור בארץ ישראל, ואכן לא נפל מדברי הבעש"ט דבר מכל אשר אמר לו.

הנהגותיו בקודש

הנהגותיו היתה מופלאה ביותר בבחינת מלכות ושררה, אך מבעד לגיינוני המלכות שבהם התנהג בגלוי שכנה נפש שפלה ולב נשבר, ואכן כך היה חותם "השכל באמת" וכן אמר פעם בעל התולדות יעקב יוסף לתלמידיו: "הצדיק הזה הוא עניו מאוד, אך מפקדו כי בודאי היצ"ר יערים עליו תחבולות להזיקו ח"ו על כן כיסה עצמו באשפה, ומה יותר אשפה מגיאות, ולכן הוא מתנהג בגדלות, אבל באמת הוא עניו מאוד, וכדוגמת העשירים שמטמנים עושרם באשפה.

וכן אמר עליו הרה"ק רבי פנחס מקורץ טרם בא אליו הרה"ק ר' מנחם דלי מויעטבסק זיע"א: "מלך ישראל יבא הנה, לכן צריכים להכין לקבל פניו בכבוד, כיאות לפני מלך ישראל."

בימי המגיד התגורר במינסק, לאחר פטירתו חזר לויטבסק והשתקע בהורדוקי הסמוכה, כאן ריכז סביבו אלפי חסידים ובתוכם מן הגדולי, אנשי שם, מתלמידי המגיד.

את רוב תורתו קיבל מפי רבו המגיד הגדול ממעריטש זיע"א, ומ' סופר שהמגיד לקחו אל שפת הנהר, שם התבטא בזה הלשון: "אין מושחין מלכים אלא ע"ג מעין" ובאותו מעמד אמר לרבינו כי יש בו ניצוץ נשמת חזקתו המלך, בהוסיפו כי אין לו להתבטל בפני אף אחד בעולם ועליו לדעת כי עם מי שופשג אי פעם בכל ימי חייו, הרי הוא גדול הימנו. (כתבי ר' יוסף שו"ב)

ואכן לא פלא כי כשהתלוננו תלמידי המגיד כי קשה עליהם הדרך לבוא עד למעזריטש, אמר להם המגיד כי ילכו להסתופף בצל רבי מענדל מויעטבסק זיע"א.

בכיר תלמידי המגיד ממזריטש

אחר הסתלקות הרב המגיד היה רבי מנחם מענדל נחשב בין חבריו כבכיר שביניהם, ויתכן מאוד שאילולי היה עולה לארץ, היה נחשב לרבם של כל החסידים, כפי שהיה הבעש"ט בדור הראשון, והמגיד בדור השני.

ובמיוחד בקרב חסידי רוסיה וליטא, היה נחשב באותם הימים רבי מנחם מענדל כמדמו"ר ומנהיג שהכל סרים למרותו. גם הגאון המופלא, רבי שניאור זלמן מלאדי (בעל התניא) זיע"א היה כפוף לו, וסייע בידו להפיץ את החסידות ברוסיה הלבנה, ורבי אהרן מקרלין (ראשון אד"מורי קרלין) סייע בידו בהפצת החסידות בגבול ליטא.

מספרים שחסידי היו צריכים להיזהר מאוד במחשבותיהם בשעה שעמדו לפניו, מפני שהיה מרגיש בהם

ציטוטים

כמעט א"א לבוא לידי שמחה כי אם ע"י מילתא דשטותא

אחד הולך ברחוב ורואה מישהו עם כלב, אותו אדם ניגש אליו ושאלו: "האם פלגך נושך"? ענהו הבן אדם: "לא הכלב שלי לא נושך", תוך כדי דיבורים יחד זינק עליו הכלב ונשכו, שאלו הבן אדם הרי אמרתה שכלבך לא נושך, ענהו: נכון: אבל זה לא הכלב שלי!

לשעיל בגן האמונה

שיעורי מורה בשבוע הבעש"ט.

יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'
רכסים	תל אביב	---	י-ם	חולון

לברור כתובת השיעור חייג: 052-7130696

ישועות? זיווגים? זש"ק?

מוסדות

"חוט של חסד"

מזמינה אותך להצטרף לנסיעה לקברו של רבי נחמן מברסלב באומן. ולעוד קברי צדיקים באזור. בהנחיית הרבנית מרים ארוש תליט"א אי"ה בר"ח סיוון ועוד מגוון מסלולי קייץ. שאלו את מי שכבר נסעה אתנו !!!

חייגי עכשיו: 02-5812210

צדקה

פרשת תזריע מצורע תשס"ט

י-ם	ת"א	חיפה	בא"ש
18:39	18:54	18:46	18:56
19:54	19:56	19:56	19:55
20:32	20:30	20:32	20:31

הפטרה: כה אמר ה' השמים כסאי... (ישעיה סו א)

תפילות

המתפלל על חברו נענה תחילה.

נא להתפלל לרפואת:

ליאור נחמן בן שולמית,

מו"ר הרב שלום בן ימנה שליט"א

הרב אליעזר בן עטיה שליט"א

שמעון בן סוליקה ואסתר בת מסעודה

שמואל אייזיק חזקיהו בן תהילה,

זב"ק: משה בן אידה זוג' מלי בת גרציה

ולהבדיל לצי"ר

לע"נ תבירו שלום בן חנה ז"ל.

לע"נ נחמן בן אודל.

י"ו ל"ע"י

מוסדות **"חוט של חסד"**

רח' שמואל הנביא 13 ירושלים

טל' 052768-0002 פקס 052-5826205

ת.ד. 57669 י-ם

להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו: alonchut@gmail.com

WWW.BRESLEV.CO.IL

כידוע נמנעה כניסתו לבית הגר"א זיע"א כך שלא היה ניתן להסביר, וכל ימיו היה מצטער מדוע לא שבר את הדלת והיה נכנס אליו, כי

אילו היה נפגש עמו היה בא הדבר לידי גמר טוב.

רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א נפגש עמו בהגיעו לארץ יש"ר ראל (חיי מוהר"ן קל"ו) וכן מובא בחיי מוהר"ן (תקנ"ג) שרבינו רבי נחמן מברסלב הפליג מאוד בקדושת הרב הקדוש רבי מנחם מענדל זכרוננו לברכה מויעטבסק.

העליה הגדולה

בה' אלול תקל"ז היתה עליה הגדולה של תלמידי המגיד כדי לעלות ולהשתקע בארץ ישראל, כשלוש מאות איש מנחה שיירה זו בראשותו של רבי מנחם מענדל, שאליו הצטרפו ר' אברהם קליסק ור' ישראל מפלוצק זיע"א, ואף הבעל התניא זיע"א נסע איתם אך נפרד מהם במהלך הדרך, כחמישה חודשים נדה שיירה זו, עד שלאחר נדודים קשים זכו להגיע ארצה, והתיישב בצפת. אך בשל רדיפות ערבים ותורכים בעיר, העתיק את מושבו לעיר טבריה.

אף ביושבו בארץ-ישראל עמד ר' מנחם מענדל בקשרים מהודקים עם חסידיו בגולה על ידי שדרים ואגרות.

ספריו: "פרי הארץ" "פרי העץ" ו"לקוטי אמרים"

פטירתו:

בחודש מנחם אב ה'תקמ"ז הוזעק לפקיעין לשהות במחיצת בנו אשר חלה, ונדבק במחלתו וסבל ייסורים קשים. ציוה את בנו שלא יחך קו על מצבתו שבח אלא "מוהר" מנחם מענדל" בלבד, ביקש ממנו שיאבה כל אחד מישראל, שיתרחק מכל שקר, שלא יאמר דברי תורה בשמו ושלא יקבל עליו שום התמנות. טרם הסתלקותו בשנת ה'תק"מ"ח קרא לפתע לעבר הניצבים בחדרו: "סורו נא מעלי כי ה' ניצב עלי" ולאחר מכן עלתה נשמתו למרומים.

נפטר ביום ב', ר"ח אייר תקמ"ח (1788). נקבר בבית העלמין הישן בטבריה בחלקת תלמידי הבעש"ט.

בפטירתו התבטא בעל התניא זיע"א באיגרת הובא בספר התניא - אגרת הקודש - פרק כ"ז "לנחמם בכפלים לתושיה על פטירת הרב הגאון המפורסם איש אלוקים קדוש..." זכותו תהא מגן וצנינה עליו נאכ"ר.

שאלות לראש הישיבה שליט"א

שיחת חברים

מתלמידיו אמר דרכים נפלאים בעבודת השי"ת ואחד מהדרכים הנפלאים רבי ה'ושע אומר, חבר טוב. המאירי על מסכת אבות מביא מהו "חבר טוב" - שיתיעץ עמו בכל ענייניו ויוכיחו מכל שגיאותיו וידריכו על הטובות ובו יושלמו ענייניו. וכן מובא עוד בפ"א "וְגָדָה לָךְ חֵבֶר" ופירושו המפרשים שצריך לקנותו בדמים מרובים ולפזר עליו ממון כדי שתקנה אהבתו. ומה ששאלתם מבוואר בפירוש בהמשך השיחה שהזכר בשאלה אות פא, שכל עניין הזה שבני האדם יכולים למנוע יותר מהיצ"ר ואם היה לבדו כל זה מדובר על אנשים חכמים בדעתם שיש להם איזה ידיעה בחקירה ופילוסופיה ושואלים וחוקרים בדרכי ה' חלילה או לכת לצים שמתלוצצים מכל דבר שבקדושה ועליהם נאמר: כת ליצנים אינם מקבלים פני שכינה" וזה המניעה והבלבול הוא גרוע מהכל. כי

מובא בספר שיחות הר"ן שבני אדם הם מונעים גדולים מאד, ואם היה האדם לבדו ולא היה אצלו בני אדם אחרים למנוע, אף על פי שגם אז היו באים על האדם כל הב' לבולים וכל המחשבות הטורדות וכל המ' ניעות, אף על פי כן בודאי היה מטה עצמו לדרך החיים, ומצד שני מובא כמה פעמים בספרי רבינו מעלת עניין השיחת חברים וכן מה שאמר רבינו "החזיקו עצמכם ביחד, אז תהיו אנשים כשירים" והשאלה היא לאדם שנמצא בחברת בני אדם וחפץ לעבוד את ה' כיצד ידע אם בחבר זה טמון יצה"ר החפץ להפילו.

תשובה ראשית נבאר בס"ד את מעלת החבר ואח"כ נראה בס"ד כיצד לבאר ממה להשמר.

מובא במשנה אבות פ' ב' אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו, צאו וראו איך א"הי דרך ישרה שש"ד בק בך האדם. וכל אחד